

DEİK EU TALKS: COVID-19 SONRASI TÜRKİYE-İTALYA-AB İLİŞKİLERİ

21 Mayıs 2020

DEİK EU TALKS: COVID-19 SONRASI TÜRKİYE- İTALYA-AB İLİŞKİLERİ

21 Mayıs 2020
Zoom Online Konferans Sistemi

Konuşmacılar:

- **ZEYNEP BODUR OKYAY**
Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı
- **MEHMET KEMAL BOZAY**
AB Nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi Büyükelçi
- **STEFANO MANSERVISI**
AB Türkiye Delegasyonu Eski Büyükelçi

**Kayıt Yapan Toplam
Katılımcı Sayısı: 271**

TOPLANTI NOTU

COVID-19 Sonrası Türkiye-İtalya-Avrupa Birliği İlişkileri konulu online seminer, Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay, AB Nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi Büyükelçi Mehmet Kemal Bozay ve AB Türkiye Delegasyonu Eski Başkanı Büyükelçi Stefano Manservisi'nin katılımlarıyla 21 Mayıs 2020 Perşembe günü TSİ 11.00-12.30 arasında gerçekleşti.

Panelistler toplantıda önümüzdeki döneme dair öngörülerini paylaşırken aşağıda yer alan sorular kapsamında değerlendirmelerde bulundular:

AB'nin diğer tüm krizlerde olduğu gibi COVID-19 krizi ile mücadelede de yaşadığı koordinasyon eksikliği bir kez daha gözler önüne serildi. AB'nin COVID-19 krizine karşı tutumunu ve verdiği tepkiyi nasıl değerlendirirsiniz? Bu doğrultuda açıklanan kurtarma paketleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Son yıllarda Türkiye-AB ilişkilerinin durgunluğuna rağmen Türkiye'nin özellikle Avrupa Komisyonu'nun Koronavirüse Karşı Küresel Mücadele Konferansına katılımı taraflar arasındaki diyalogun gelişme kaydettiğini gösterdi. Türkiye-AB ilişkilerinin şu anki durumu nedir?

Mart ayında Avrupa'nın COVID-19'un yeni merkezi haline gelmesinin ardından şirketler lojistik tarafında sorunlarla karşı karşıya kaldı. Türkiye'nin Avrupa sınırında 50 kilometreye ulaşan kuyruklar oluştu. Türkiye ve AB bu soruna nasıl yanıt verdi? Gelecekte yaşanabilecek potansiyel krizlere karşı lojistik sektörü nasıl güçlendirilebilir?

COVID-19'un AB için halihazırda var olan fay hatlarını daha da derinleştireceğini düşünüyor musunuz? AB'nin krize karşı etkin bir duruş sergileyememesi meşruyetine gölge düşürür mü? Birlik içinde ve özellikle İtalya'da AB karşıtı şüpheliğini artırır mı?

Avrupa'daki pandemi krizini ekonomi boyutuyla tartışıyoruz ancak siyasi ve anayasal bir kriz olmaya doğru ilerliyor. Bunun en güncel örneği, Almanya Federal Anayasa Mahkemesi'nin Avrupa Merkez Bankası'nın kararına "orantılılık ilkesine" karşı olduğu gerekçesiyle aldığı karar oldu. Bu durum AB tarihinde bir dönüm noktası olur mu?

AB'nin bu krizden daha sağlam bir şekilde çıkması ve daha fazla entegre olması için hangi adımlar atılmalı?

Güncel tartışmaların Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğine etkisi nasıl olur?

AB'nin ekonomik ve ticari ilişkilerinde yeniden şekillenmeye gideceğini düşünüyor musunuz? Özellikle Türkiye ve AB arasındaki ticari ilişkiler nasıl güçlendirilebilir? Özellikle Türkiye-İtalya arasında iş birliğinin geliştirilebileceği sektörler var mı?

AB Dönem Başkanlığı'nı 1 Temmuz 2020 itibarıyla Almanya'nın devralacak olması Türkiye-AB Vize Serbestliği Diyaloğu açısından fırsat oluşturabilir mi?

Türkiye-AB-İtalya ilişkilerini geliştirecek diğer alanlar neler olabilir? COVID-19'un etkisiyle inovasyon ve Ar-Ge iş birliği potansiyel bir alan olabilir mi?

Dış politikada iş birliği alanları neler olabilir? Özellikle küresel liderlik konusunda bir boşluğun bulunduğu bu ortamda AB ve Türkiye birlikte hareket ederek yeni fırsatlar oluşturabilir; Çin'in Afrika kıtasındaki varlığını dengeleyebilir. AB ile Türkiye'nin bu kapsamda iş birliği yapabileceğini düşünüyor musunuz?

COVID-19 öncesi AB gündeminde yer alan Tek Pazar, Yeşil Anlaşma, AB Sanayii Stratejisi gibi konuların bundan sonraki dönemde nasıl ilerleyeceğini öngörüyorsunuz?

COVID-19, AB ve Türkiye'nin birbirlerine karşı önyargı ve endişelerini bir kenara bırakarak fırsat ve kazanımlara odaklanabilecekleri bir yeni dönemin başlangıcı olabilir mi?

TAP projesinin tamamlanması ve Güney gaz koridoru projesinin devamıyla birlikte EastMed enerji projesinin geleceğini ve ekonomik etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

ZEYNEP BODUR OKYAY

Türkiye – İtalya İş Konseyi Başkanı

COVID-19'un etkileri, tüm dünyada olduğu gibi Avrupa'da da büyük ölçüde hissediliyor. Bu krizin Avrupa'nın geleceğine olası etkileri, Türkiye'nin hem AB hem de İtalya ile olan ilişkileri açısından çok büyük önem taşıyor. COVID-19 son yıllarda dünyanın karşı karşıya kaldığı sorunları gün yüzüne çıkaran bir hızlandırıcı rolü oynuyor. Tüm gelişmeleri yakından takip ediyor; Türkiye, AB ve İtalya arasındaki ilişkileri geliştirmek amacıyla elimizden gelen tüm çabayı gösteriyoruz. COVID-19 gibi krizler, AB'nin uzun yıllardır gündeminde olan tartışmaları yeniden ortaya çıkarıyor. Bazı uzmanlar, daha önce finansal kriz ve göç krizinde olduğu gibi COVID-19'un AB içindeki Kuzey-Güney ayrımını körükleyeceğini tahmin ediyor. Bugün yaşanan gelişmelerin AB'nin geleceğinde önemli bir oynayacağını söylemek mümkün. Salgının küreselleşmeyi tersine çevireceği tartışılıyor. ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşları nedeniyle hâlihazırda hasar almaya başlayan küresel ticaretin 2020 yılında %13-32 oranında azalacağı öngörülüyor. Aynı zamanda küresel yatırımların da %30-40 oranında azalması bekleniyor. Henüz kesin olarak öngörmek zor olsa da en keskin tahmin küresel tedarik zincirinin büyük ölçüde değişeceği yönünde. Uzun yıllardır tek üretim üssüne bağlı tedarik zincirinin kısılması ve bölgesel merkezlerin ortaya çıkması gündemde. Türkiye, güçlü üretim kapasitesi ile bu alanda önemli bir alternatif olmaya aday. COVID-19 tüm ülkeler için bir turnusol testi niteliği taşıyor. İnsan ve vatandaş olmanın anlamının değişeceği, hükümetlerin hesap verebilirlik, güvenilirlik ve küreselleşme gibi konuları yeniden düşünmeleri gerekeceği ve geleceğe doğru nasıl hareket edileceği konusunda zor bir döneme girdik. Türkiye'nin rotasının Avrupa ile daha fazla entegrasyon olduğunu biliyoruz. Avrupa'nın da Türkiye olmadan "küresel" olması mümkün değil. Winston Churchill'in söylediği gibi "iyi bir kriz asla ziyan edilmemeli". COVID-19'un da Türkiye, AB ve İtalya için ziyan edilen bir kriz olmamasını umuyoruz.

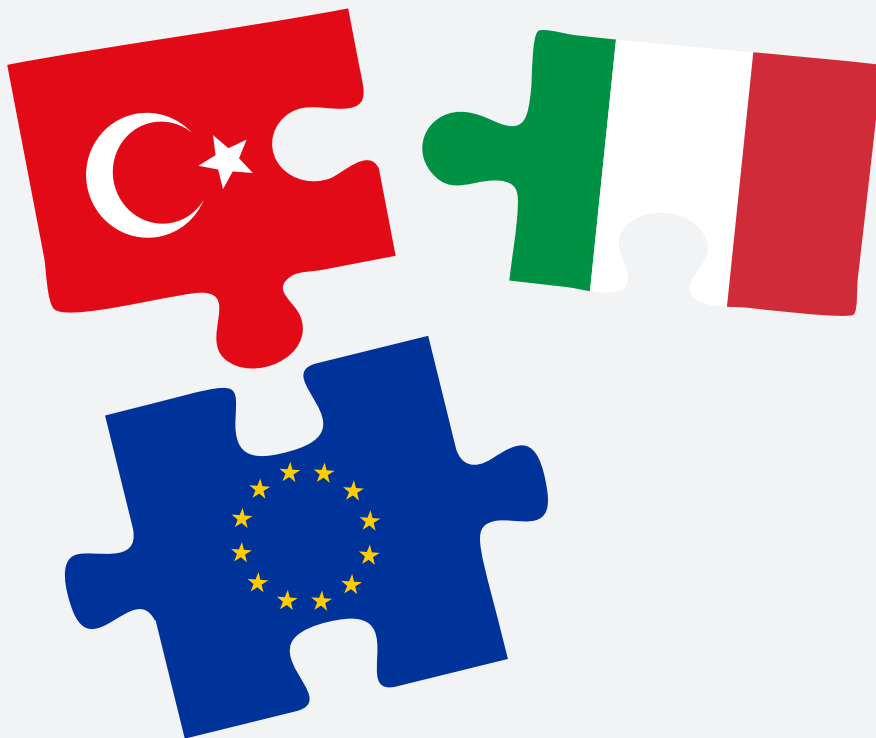

MEHMET KEMAL BOZAY

AB Nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi Büyükelçi

1 Aralık 2019’da Ursula von der Leyen’in Cumhurbaşkanımızı arayarak Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir başlangıca ihtiyaç duyulduğunu iletmesi, ardından 9 Mart 2020’de, COVID-19 krizinin arifesinde, Cumhurbaşkanımız ve Dışişleri Bakanımızın Brüksel ziyaretinde von der Leyen ile bir araya gelmesi Gümrük Birliği, vize serbestisi, katılım süreci ile ilgili istişareleri yeniden başlattı. Cumhurbaşkanımızın von der Leyen ile Gümrük Birliği’nin modernizasyonunun artık zorunlu olduğunu tartıştığı noktada COVID-19 krizinin yaşanması bir başka boyutu daha öne çıkardı. Koronavirüse Karşı Küresel Mücadele Konferansına katılımımız, iyi niyetimizi ve AB ile birlikte çalışma konusundaki taahhüdümüzü gösterdi. COVID-19 sürecinde iki konu ön plana çıktı; küresel tedarik zinciri ve küresel değer zinciri. Türkiye her ikisinin de merkezinde yer almakta. AB ile birlikte, Avrupa ile Balkanlar arasındaki bağlantıyı geliştirecek demiryollarının restorasyonu üzerinde çalışıyoruz. Balkanlar’da birlikte çalışmaya devam etmeliyiz. Ayrıca krize rağmen AB, katılım sürecine Türkiye’nin iki güçlü ortağı olan, Kuzey Makedonya ve Arnavutluk’u ekledi. Türkiye ve İtalya, Balkanlar’a yatırım yapmak da dâhil olmak üzere birçok konuda üst düzey iş birliği yapıyor. ABD ve Çin arasındaki rekabet nedeniyle, dünyadaki işleyiş COVID-19 öncesinde zaten yeniden tasarlanıyordu. Fakat salgın bu süreci hızlandırdı. ABD ve Çin’in küresel bir çerçevede birbirini engellemesinin bir yolu olan ekonomik refah ağı hakkında artık daha fazla şey duyacağız. AB’nin potansiyeli, özellikle Brexit’ten sonra ancak Türkiye tarafından güçlendirilebilir. COVID-19’dan sonra bölgeselleşme bir dönem küreselleşmeden daha güçlü olacak. Türkiye AB’ye zaten çok yakın. İş dünyası bu sürece öncülük etmeli. Türkiye-AB ilişkileri göz önüne alındığında, güven inşasına ihtiyaç olduğu aşîkârdır. Türkiye’de en büyük yatırım payına sahip şirketler AB üye ülkelerinden. Aynı şekilde Türk firmaları da AB’nin değer ve tedarik zincirine en iyi şekilde entegre olarak rekabete önemli ölçüde katkıda bulunuyor.

Bu kapsamda Gümrük Birliği'nin Modernizasyonunu ve ayrıca Ar-Ge konusunda nasıl bir iş birliği yapacağımızı konuşmalıyız. Ancak iş birliği içerisinde bir şeyler başarabiliriz. Bu noktada AB küresel veya bölgesel bir aktör olma konusunda bir karar vermelidir; eğer bölgesel olacaksa Türkiye'nin bu resimdeki rolü elbette daha az olacaktır. Almanya Federal Anayasa Mahkemesinin Avrupa Merkez Bankası ile ilgili kararı hakkında yorum yapmak gerekirse, Avrupa Merkez Bankasının çok iyi bir hukuk ekibine sahip olduğundan eminim. Dolayısıyla kaynakları nasıl kullandıklarını gösterecekleri dokümantasyonları en iyi şekilde yapacaklardır. Ancak yine de Mahkemenin kararı Üye Devletlerin parayı vereceklerini ve ardından takibini bırakmayacaklarına dair ön uyarı gibi değerlendirilebilir. Ana enerji koridoru güney gaz koridorudur ve projenin omurgası mahiyetindeki bu kısmı tamamladık ve şu anda üst kısmı için çalışılmakta. Üst kısımda bazı sorunlar; yerel yetkililerin bazı endişeleri var ve bildiğim kadarıyla merkezi hükümet bunun üzerinde çalışmakta. Bundan sonra güney gaz koridoru tamamlanacak. Şimdi İtalya ile de temas halindeyiz. Bunun haricindeki EastMed projesi uygulanabilir değil. Bölgede görev yaptığım süre boyunca yaptığım incelemelerde bu projenin gerçekleştirilebilir olmaktan ziyade siyasi bir proje olduğunu, Kuzey Kıbrıs'taki kilisenin haklarını ihlal eden ve Türklerin rızası olmadan hayata geçirilemeyecek bir proje olduğunu gözlemledim. Birçok ülke tarafından da onaylanmamaktadır. Güney gaz koridoru AB ile Türkiye arasındaki ana enerji hattıdır.

STEFANO MANSERVİSİ

AB Türkiye Delegasyonu Eski Başkanı ve
Büyükelçisi / Küresel Kalkınma Merkezi (CGD)
ve Yurtdışı Kalkınma Enstitüsü (ODI) Üyesi

COVID-19 sebebiyle II. Dünya Savaşından bu yana en büyük “değişime” tanık oluyoruz. Ayrıca bu değişim içinde bulunduğumuz küresel sistemler sorununu da gündeme getiriyor. Şu anda AB-Türkiye ilişkileri kısa vadede ele alındığı için problemler ortaya çıkıyor. Bu durum yeniden düşünülmeli; orta ve uzun vadeli bir perspektife sahip olmalıdır. Kısa vadede ele alınmasının AB-Türkiye ilişkileri üzerinde yarattığı ekonomik etki, problemi ortaya koyuyor, diğer taraftan ekonomilerimizin ve toplumlarımızın hâlihazırda ne kadar entegre olduğu gerçeği ise çözümü gösteriyor. COVID-19 sebebiyle iç pazar da risk altında çünkü Üye Devletler, AB’nin varlığını hedef alan tek taraflı önlemler aldılar. Bu dönemde ne kadar bütünleşmiş olduğumuzu göreceğiz. Ekonomik destek önemlidir, ancak ortak hedefler için bir araya gelen AB’nin temeli bu değil. Daha önce “zor durumdayım ve sen bana yardım etmek zorundasın” mantığının yerini bu görüş almaya başladı. Bu, AB’nin karşılaştığı en zor stres testi. COVID-19 krizi süresince Üye Devletler ithalat ve ihracatı sanki “Tek Pazar” öncesi dönemdeymişiz gibi yönetti. Bu durum AB’nin kendi içinde farklı bir kriz boyutu daha açmış oldu. Türkiye, Gümrük Birliği’nde olduğu gibi, Tek Pazarı savunan ilk ülke olmalıdır. Dolayısıyla, Avrupa tartışması Türk tartışmasıdır ve AB maalesef buna yeterince önem göstermiyor. Komisyon tarafından önerilen Avrupa Yeşil Anlaşması gibi planlar, kriz süreci ve “Çin ile ABD arasındaki gerginlikler” tarafından yönlendirilen yeni dünya göz önünde bulundurularak yeniden şekillenmeli. Kriz sonrası yeni dünyada Çin ve ABD’nin yanında, AB de üçüncü aktör olarak yerini almalı. Türkiye de bu üçüncü aktörün bir parçası. Bu yüzden Türk ve Avrupa iş dünyası Avrupa sanayi politikasını yeniden şekillendirmek için birlikte hareket etmeli ve baskı uygulamalı.

Yeşil Anlaşma ve dijitalleşme gibi konular bir toplum modeli sorunudur. Gümrük Birliği'nin iki ayrı sanayi politikası modeli üzerinde modernizasyonunu geliştiremeyiz; tüm politika istişareleri Yeşil Anlaşma ve dijitalleşme gibi konular ile birlikte ele alınmalı, çünkü iş dünyasının ilerleyebileceği üçüncü bir yol bulunmuyor. 500 milyar Avroluk finansal planda Fransa ve Almanya'nın önerdiği Euro tahvillerinin hibeler üretmesi bir atılım niteliğinde. Sadece olağan bir katkı değil, aynı zamanda iyileşmenin ve yeniden şekillendirmenin bir parçası olacak uzun dönemli bütçeye büyük bir katkı. Avrupa ve Türkiye arasındaki ilişki de değişmeli. Mesele, Türkiye'ye yardım edecek bir bütçeye sahip olmak değil. Türkiye, Suriyeli mülteciler konusunu dünyada hiçbir ülkenin yapamadığı şekilde yönetti. Mesele, bu konuyu ortak bir alan olarak düşünmek ve yükü birlikte paylaşmaktır. Mali paket için de aynı şey geçerli, AB ve Türkiye ekonomik entegrasyonu destekleyecek yeni bir projeyi nasıl ortaya çıkarabilir? Dış politika kapsamında Libya örneğine bakacak olursak, AB ve Türkiye aynı tarafta, ancak Avrupa basını ve Avrupa siyasi bildirisi bunu söylemekten kaçınıyor. Bu, güven düzeyinin objektif olmadığını gösterir. Dış politikanın Üye Devletler tarafından yönlendirilmesi, İtalya'nın bunu farklı bir şekilde sürdürmeyi sağlayabileceği için faydalıdır. Türkiye'ye karşı önyargılar ve aksiyonlar olduğu fikrinden vazgeçilmeli, çünkü bunlar aslında eleştiridir. Türkiye'nin bu şekilde düşünmesine yol açacak davranışlar az da olsa var ancak yine de kamuoyu, ülkenin kuşatılmış olduğu fikrinden çıkmalı. Türkiye, Avrupa tarafında birçok dost ülke ile çevrili. Ülkede 20 bine yakın yabancı yatırımcı var ve bu yatırımlar sayesinde iş ve istihdam sağlanıyor. Odaklanılması gereken konular bunlar. Benzer durum Avrupa'da da mevcut ve tek çözüm dayanışma ve kapsayıcılıktan geçiyor. Almanya Federal Anayasa Mahkemesi kararına şaşırmadım. Ancak, bu kez daha zorlayıcı olan durum, Almanya Federal Anayasa Mahkemesinin, Avrupa Adalet Divanının kararının hem açık olmadığını hem de yeterince bağlayıcı olmadığını ima etmesinden kaynaklanıyor. Ancak Almanya bir üye devlet olarak Avrupa'nın önceliğine uymak zorunda. Dolayısıyla Almanya Federal Anayasa Mahkemesine orantılılık ilkesine neden saygı duyulduğu açıklanmalı. Siyasi otoritelerin bu tarz kararlarda sorumluluğu Merkez Bankaları gibi kurumlara atmaları da sık karşılaşılan bir durum. Ancak Birliğin gelecekteki duruşunu nasıl inşa edeceğine karar vermesi ve bir sonraki paketi buna göre yönlendirmesi önem arz ediyor.

Birliğin küresel veya bölgesel güç olması konusunda şu bir gerçek: Birlik sadece bölgesel olamaz. Birliğin seçimi her zaman küresel duruş sergilemek için bölgesel olarak güçlü olmaktan geçmiştir. Türkiye olmadan, AB'nin tamamen küresel olamayacağı doğrudur, ancak AB ile birlikte olmadan Türkiye'nin güvenilir bir küresel aktör olmayacağı da doğrudur. Bunlar önümüzde var olan iki mesele - sadece siyah ve beyaz olarak değil. Ama basitçe söylemek gerekirse, birlikte çok daha fazlasını başarmak için daha fazla neden var. Nasıl ve hangi adımların atılması gerektiğini, sadece siyaset anlatacak, ancak iş dünyası tarafından işbirliği için acilen baskı uygulanmalı. EastMed projesi özellikle ekonomik olarak heyecan verici görünmüyor, bu yüzden bunun artık bir kenara bırakılması gerekmektedir.

Türkiye-Avrupa İş Konseyleri

Nail Olpak

DEİK Başkanı

Caner Çolak

Genel Sekreter

Merih Kepez

Genel Sekreter Yardımcısı

Dilek Tuna

Bölge Direktörü

Ayşe Nil Sarıtepe

İş Konseyi Koordinatörü

**Webinarımızın
kaydını izlemek için lütfen
tıklayınız.**

